

Universal Declaration of Human Rights - Ditammari

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

Oniti ba we a kpenniti kutenku yandú

Yetanfɔtɛ yiɛ yiɛ mɛ

Ti ɔo kenye ke tú ɔɛ te ke sɔkɛsɔke yi bo ke kutenku naati tipiiti timɔũ, ɔe tú omɔũ yi ɔo nke ɔi otɔu muwɛrimu ɔo kperɛ yĩnke,

Ti ɔo kenye ke tú isɔke ɔɔ nyo di peite koo mɔũ wee wɛntɛ ke ɔɔ bɛɛ ite koo wuu, ke yɛ ti bo yĩmɛ ke nkari ke ɔe tinaati ke ti naa tiɔɔti, ke ba ɔe ti mɛ mba yo mɛsemɛ, oniti ti ɔe ɔmanti, ɔɛ tú ketɛ,

Ti ɔo kenye ke tú oniti nɛ oniti ɔmɛ, ti tũ mbo ɔe mu titɔbɛ, ociĩri ɔe okperi ko okperi ɔe ociĩri, ke yɛ ɔemɔsikaandɛ kɔ ɔe cooti yĩnke,

Ti ɔo kenye ke tú initi wuɔ nyimɔu ɔo kenkàri ke naati keyɛ itɔbɛ kpei,

Ti ɔo kenye ke tú initi wuɔ kutenku yandú ɔenɛni ɔipatri keparku ɔi myɛɛke nɛ oniti ba we, kó ɔiyetri ke tú oniti pokua oniti ɔɔua, ɔmɔũ yi cãã nɛ otɔu; ke ɔɛ te ke iwuɔ nyimɔũ ɔo nkewɛnnɛ ke mpĩ kebeu nɛ ɔe bo naatime tipiiti timɔũ,

Ti ɔo kenye ke tú yehɛke ye mɔũ ye kari kewɛnnɛ mu kutenku yandú ko ɔitinni kɔbɛ ketú ti ɔo ke ɔe mɛnke weti ɔɛ cɛnke tukunɛ oniti kó mufommu nɛ o borimɛ,

Ti ɔo kenye ke tú ti bo wɛnnɛ mɛ dinnu maɔimaa ɔɛ tukunɛ oniti kó mufommu byɛɛke ɔɛ bo nte ke ti baa yetɛ kucɛ,

Iwuɔ nyimɔũ kó ɔitinni ɔidyɛɛɛ piɛku ke heu ketú

Oniti ba we, a kpenni ti kutenku yanda tu:

Iboti imɔũ nɛ itensaake imɔũ ɔo nkewɛnnɛ ɔinuu kepĩ ɔipatri ɔii ko tinaanti nɛ i yemɛ kepã itɔbɛ itye ɔe yĩnke ke nyɛ ɔɛ túmɛ oniti ko mufommu yehɛke yemɔũ ɔwɔmɛ; oniti ba we, a cɛnke bo ɔil hei, a ɔo nke ti nyɛ ke ti kpenni.

Ɖitanfɔtri 1

Oniti ti pei ɔe omɔũ yi kpaatri otɔu, ke yɛ oniti ba we, o yi ɔo nɛ fehɔfɛ; o mɔkemu mɛcii kehã mɛyemɛ. Ti tú nɛ ɔo kenyari ti tɔbɛ mbɛ ke yie mii ba nkwuɔ ko otɔu ɔau.

Ɖitanfɔtri 2

Oniti ba we: oniti sɔua, o peia oniti sɔua, oniti pokua, a cɛnke tú wee boti, a feu tekote ɔibo ɔɔaa, a ɔɔu nkuyie mmaku botinkua nkua, a tũ ɔwee peɔitik boti cɛn kaa, a kari ke yũmpuraa, a ɔo nɛɔawanfɛ nɛɛa, a tú kuhɔuku nkua, ɔe yi ɔo ɔomɔũ bo ɔa ciite a kperɛ yĩnke.

Ke wɛtikɛ, ba kaa hei túɔi ke domɛ, omɔũ yi ɔo ke ɔɔa kɔɔnnɛ ke ɔmanti o bo ɔa byɛɛti a yiɛnni mɛɛ kpei noyɛ nyoo cyɛɛ.

Ɖitanfɔtri 3

Oniti ba we, a niti tɔu yi ɔo nke ɔaa kakii ke ɣmanti o bo ɔa tanneme kufɔtitenniku.

Ɖitanfɔtri 4

Omoũ yi ɔo nkeɔɔ otɔu kuɔaaku ke ɣo senni; oniti me nyi moke muwɛrimu o bo fiteme otɔu koo naa nku ɔaaku.

Ɖitanfɔtri 5

Omoũ yi ɔo mbe ɣo ɔuku sɔntike fepaãpyefe tɛme, ɣo me nyi ɔo nke nfeuri kukpetinkú kɔmme ke cɛrme.

Ɖitanfɔtri 6

Oniti, a cɛnke bo kee byeeke a ɔo kenye ɔee ci ne ɔee yi ci koomoũ ba ɔa soute.

Ɖitanfɔtri 7

Ɖikotinuú tú timoũ kó kuɔpiku nku. Okoti, ɔebire, onitiɔou onitipoku, okpaati, ociiri kuhɔuku, ba wuo, ɔikotinuú ɔii o kánke.

Ɖitanfɔtri 8

Koomoũ sente ɔikotinuú ke ɔaa wɛnte, a baa yi hũti hũti; a bo o tɔ tibeenti nti ke ɔe kó tinaantii ke nkú.

Ɖitanfɔtri 9

Be baa na ke sɔnte kepɛ ɣomɔu ko o kpetine yoo ko o ɔenne ɔiheɪ.

Ɖitanfɔtri 10

Oniti ba we, ke be ɔaa yu tibeenti yoo be ɔa pɛ nne timati, ɔibeentɛnni kɔbe ɔo nke ɔaa bekemu ke ya ɔedomme ke ne na ke tikwuɔ.

Ɖitanfɔtri 11

1. Ke be tú omoũ caare ke mu nyi o bekenɛ keya ke mommwɔɔ ɣme yoo siyaabisi nsi o tu mmu yi yɛ timati tibeenti ti bo tibate.

2. Oniti kaa caare ɔemare ke sɔ nke ɔikotinnu kó ɔipatri yi tú ɔe ci, a yi ɔo nketa ɔitou; ke ɔe me mbaa sɔ mbe ɔo nkeyetoo keywɔɔ ɣa to ɔeyinke be ɔoke baa tɔnte.

Ɖitanfɔtri 12

Omoũ yi ɔo nketa we yi te tiinaan ti myeɛke, keyɛ, ɔe ɔɔ me nyi kaa wɛnte otɔu ke ɔe yaa naa nne ɔikpanni. Ɖikotipatri me nnaa mmu kekpa nɔeyinke ke ɔe you.

Ɖitanfɔtri 13

1. Oniti ba we, a bo na keyite ke ncenti a yemme ɔome kaa pɛensiri ɔii hei a kàri.

2. Kaa me nyite kekote kee byeeke, ba ɔiihei kece, nkeɔee a bo na kekonnimu ɣa cyee, a ɔo ɔiimɔnni.

Ɖitanfɔtri 14

1. Ke be ɔaa ɔo meyei ke ɔaa harine ba a yi moke ɔifɔtɔɔ a bo na keyite kekote kesore a me nɔo diiheɪ; ɔe kó ɔiheɪ kɔbe me nyi ɔo nke ɔaa beti.

2. Be me ne yi ye kaa yeke ke be da kwuo nne tipiiti timou, be nda wuo kaa dɔɔri a dɔme.

Ditanfɔtri 15

1. Fɔ nɔniti, a ba nfou ke bo ke yi ye a boti tuku.

2. Omou yi do nke yetene sɔntike nɔɔu o ko kuboti tuku; ke weeme nne do ne omaa o bo namu ke naanne kuboti teku.

Ditanfɔtri 16

1. Oniti, kaa cɛnke baa nkedee, a bo na kepwoke yoo a yenke a me ndɔwe ke di hɔnne tɛcyɛɛte. Oniti ne o poku, omou yi do kensei otu fenonfe ke nkemmune di bo yate diiyie ke nsa ke diborime yi maa.

2. Onitidɔu ne oniti poku ke be ti nake ti kwuo otu mou tenke yi do ke nkɔ ke firi bɛcwooke kefi ke de fi.

3. Ne yaaro tɛcyɛɛte tee baa kɔti ke tɛcyɛɛte yi bo kunaamunku yi bo kuboti me nyi bo.

Ditanfɔtri 17

1. Oniti ba we, a bo amma ndaa, di sūmaa, omou yi do nke nkɔɔnne otu o kperɛ yinke.

2. Omou yi do nke sɔnte kefeete otu kperɛ ne muwɛrmu.

Ditanfɔtri 18

Oniti ba we, omou yi do nke nda kɔɔnne a yemme me nati kpei; omou ba nda kɔɔnne a dɔumme kuu nyeinku yoo a feume muu ntentaa yoo a yi dɔumme kuyie maku ame nyi feume mutaã mamu kpei kaa do ketike, a bo youmu kuyiendɔummu maku kó meborime ke twote meteme; a bo amaa ndaa, di sūmaa, dikɔmbɔɔti yi do nke ndwo di bo ndɔumme dikó kuyie didɔku yoo di ndaku mekwuo ndi bɔke kepaã nsikoo bɛcirbe, ke haa dɔkó yebaa nke twonko itye ndibi, ba oniti kaa bó kee byeeke.

Ditanfɔtri 19

Ba we, kaa yemme hɔti a bo na ke ti beimmu omou me mba na ke daa kɔkene tiyinke; ba we, a bo na kebeke a dɔti na ninte kee byeeke, ke ti two na me ndɔwe ne a ninte tii naanti kó kuboti.

Ditanfɔtri 20

1. Oniti ba we, a bo namu kewɛnne ketiinne a kɔbe a me ndɔbe ke di nake di kpeti; a bo namu ke mbo ditinni a me ndɔri myeɛke, dindi yemme cɛnke ba na tiyeiti, di cɛnke ba ndɔri meyei.

2. Omou yi do nke tanne otu ditin ni mari myeɛke ne muwɛrimu koo yemme yi dido.

Ditanfɔtri 21

1. Oniti ba we, a do nke ndakemu a hei kó mufommu byeeke kó tinaanti ba kaa yi ha ditinni dii to kutenku dimyeɛke; a do ke ntee n nɛmu bɛe pi nne dimou di kó diyetri.

2. Ba we, a bo namu, ke nsa kaa kɔbe cɛnke daa deite, kempɔ na hei bo ncenti mee boti ke de nsie mutɔmmu yinke.

3. Bɛkpaatibe do ke ndɔɔri siheikembii do mee borime dihei myeɛke; yɛpate yɛe tu ndo nke nii cwɔ weti weti ba bɔkebɔke ba mbo, ke na keceete ditinni kotri kekanne dipanni. Dekó mupaticɔrimu mɔnni, omou yi do ke nkɔɔnne otu ke fiinko o yemme, keyɛ dihei kó meborime yi tú omɔumaa kɔmme, omoukoo nmeɛte me nyi tú otou kou.

Ditanfɔtri 22

Oniti ba we, fɔ̃ tɛhɛikɛmbitɛ a tɛ̃nkɛ yi dɔ̃ kɛwɛ̃tɛ kɛ nsenni ɲacyɛɛ; tiɔ̃awanti yi kpa a nne dɔ̃ nke yetoo kɛmɔ̃tɛ a kperɛ kɛpɛtɛ ityɛ nyii bo nte kaa na kɛnyɛ dɛɛ ci nɛ dɛɛ yici; dɛmɔ̃ũ mɛmmɛ dɛɛ bo nte kaa naa ɲoniti kɛyɛ a fɛi yɛkɛkɛ tũ nɔ̃dɔ̃ nke ntee nyɛtɔ̃bɛ dɛdɛbyɛkɛ. Oniti, kaa mɛ nyi cɔtɛ bɛ ɔ̃ɔ̃ yi nɔ̃ɔ̃a too titɔ̃uti.

Ditanfɔ̃tri 23

1. Ba we, a dɔ̃ nke mmɔ̃kɛ mutɔ̃mmu ɲa pimmu, kɛ waa ɲa dɔ̃mu kɛ mpɛ̃ kɛ dɛ dɔ̃a naati; omɔ̃u tu nyi dɔ̃ nke nkpa mutɔ̃mmu.
2. Bɛɛ pɛ̃ mmutɔ̃mmu mamumaa kɛ bɛkuutɛ ma, bɛ tɔ̃nfeinti dɔ̃ nke mmamu.
3. Wee cɛ̃nkɛ pɛ̃mmu mamu, o dɔ̃ nke cu o kɔ̃nyonku; kɛyɛ̃ dɛɛ bo ntemɛ koo na kɛ nfou nɛ o cyɛ̃tɛ kɔ̃bɛ kɛ ba ɲaari.
4. Ba we, kaa dɔ̃ a bo namu kɛwɛ̃nnɛnɛ bɛtɔ̃mpitibɛ tɔ̃bɛ kɛ dɪ hɔ̃nnɛ yɛntɔ̃ntirɛ kɛ ɲmɛ̃ ndinuu kɛfɛtɛ dɪmaa.

Ditanfɔ̃tri 24

Oniti ba we, a dɔ̃ nke nii cutɛ mutɔ̃mmu kɛhompɛ kɛkɔ̃tɛ tikweiti; a yi dɔ̃ nke nii mpi mutɔ̃mmu kukpetinku tɛhompɛtɛ bɛ mɛ mbaa kɛtɛ a dɪiti.

Ditanfɔ̃tri 25

1. Oniti ba we, a dɔ̃ nke nfou kɛ dɛ wenni kaa kɔ̃ntii nnaati, fɔ̃ nɛ ɲa cyɛ̃tɛ kɔ̃bɛ; a nɛ bo na kaa fommu ɲmenni kaa yimɔ̃kɛ a yommaa a yi mɔ̃kɛ tiyaati, a yi mɔ̃kɛ a dɔ̃udɛ, kaa mɛ mmɔ̃ ɲa ba na kɛtaa ɲamaa. Wee mɔ̃ntɛ mutɔ̃mmu, wee mɔ̃, kuhɔ̃uku, okupoku yoo okudɔ̃u, opokóti yoo oɔ̃akóti, ticitɛ dɛkɛwɛ, wee cɛ̃nbo mɛsɛmmɛ myɛkɛ bɛ yi dɔ̃ nkó yoo dɛmyɛ̃kɛ koo nfɛ̃uri.
2. Ti dɔ̃ nke dɔ̃ kɛnyɛ tisaponyɔ̃ti nɛ tibi kpɛi mɛsaaiɪi imɔ̃u: opopɔ̃pɔ̃ri kpɛia, ipocɔ̃utɛbia, ipocɛ̃mbia, ba i, i yi dɔ̃ nkensenni.

Ditanfɔ̃tri 26

1. Oniti ba we, a dɔ̃ nkentyɛ, kɛ na kɛpɛtɛ mɛcii. Omɔ̃ũ yi dɔ̃ nkeyieeti kɛ na kɛtanɛ o birɛ dɔ̃kɔ̃ɔ̃ri sampɔ̃u. Ibi imu dɛmarɛ yi dɔ̃ nke baa ta dɛkó dɔ̃kɔ̃ɔ̃ri. Dɔ̃kɔ̃ɔ̃ribɛ bɛbɛbii bɛɛ myɛ̃kɛ mutɔ̃mmu dɔ̃ nkɛpitɛ tipiiiti timɔ̃ũ ndɪ; bɛɛ ko yɛpatɛ kpɛntɛ kpɛnkɛ kɛ dɔ̃ mbɛɛ ta dɔ̃kɔ̃ɔ̃ri odyɛwɛ bɛmɔ̃u bɛ bo na kɛtamu kɛ bɛ cɛ̃nkɛ dɔ̃.
2. Dɔ̃kɔ̃ɔ̃ri dɔ̃ nkɛtwo ndɛbirɛ ityɛ nke dɛ bɛnkɛ dɛ bo ɪ̃mɛ kɛnaa ɲoni ti kɛyɛ̃ oniti ba we, a dɔ̃ nke nkɛpenni ti mufommu myɛ̃kɛ. Dɔ̃kɔ̃ɔ̃ri dɔ̃ nkɛdɔ̃ kɛ bɛnitibɛ kɛɛ bɛtɔ̃bɛ túmu kɛ bonkunɛ bɛyɛmmɛ kɛkwuɔ̃ mbɛtɔ̃bɛ mɛsɛmmɛ, kɛ iboti imɔ̃ũ kutenku yandú nɔ̃dɔ̃ itɔ̃bɛ, kɛ initiboti kutenku yandú kó dɪtinni dɪdyɛɛri dii mɛ ɲari kɛ dɔ̃ kɛpau nyɛkparɛ kɛ dɪi na kɛ yɛpau nke kutenku narke tipiiiti timɔ̃ũ.
3. Ibi yɛmbɛ bɛɛ dɔ̃kɛ dɔ̃ nkɛnyɛ̃ wɛti wɛti bɛbi dɔ̃ nkɛpɛtɛ iityɛ nɛ i dɔ̃ nkɛbɛbii muutɔ̃mmú.

Ditanfɔ̃tri 27

1. Oniti ba we, bɛ ɔ̃ɔ̃ dɔ̃ bantɛnɛ a ko kuboti kó mɛborimɛ; a dɔ̃ nkɛbaa: nɛ dɪfɔ̃nni, nɛ dɪkũtri mɛ ndomɛ. A dɔ̃ mbɛɛ dɔ̃aatwoɔ̃ mɛcii kaa munkɛɛ mɛtwo mbɛtɔ̃bɛ kɛ kutenku nnaati kɛdɪmɔ̃ũ dɪpɛtɛ mɛsaa.
2. Bɛ tú oniti centinɛ ɲo sɔ̃u; obaribenti mɛ nyi yari ohauti. Oniti tú mpɛ̃nnɛ mu o mu nyo nne.

Ditanfɔ̃tri 28

Dɪpatri dɪdyɛɛri dɪi ntú ba we, o dɔ̃ nkɛyetoo mu kɛ bɔ̃kɛbɔ̃kɛ ba mbo kupiku maku; kɛ mɛmmɛ dɔ̃kɛ ti ba na kɛpɛtɛ mɛsaa.

Ɖitanfɔtri 29

1. Oniti ba we, kaa poo ɲaboti yoo ɔitinni a bo ɔii myɛ́kɛ a nyɛ́ kaa poo ɲamaa ɲɔi.
2. Omɔũ yi ɔo nkeɔɔ otɔu o yi ɔo kɛ bɛɛ wee ɔɔɔ omɔmmwɔɔ, keyɛ́ oniti nɛ oniti ɲme kɛ ti ɔo nkenvari kɛ wɛ́tɛ kɛɔɔ titɔbɛ.
3. Fɔ́ wee yi ɔo mɛkɔmmɛ a bo ntũ seiɲmɛ kuteɲku yaɲɔ́ kó ɔipatri ɔiɔyɛɛri mɛ nyɛ́ ɲɔɛ ɲɔmmɛ.

Ɖitanfɔtri 30

Ɖipatri ɔi myɛ́kɛ, tinaanti mati yibo kɛ ɲɔɲnɛ ɔihɛ i mari, ɔitɔ́nni mari yoo oniti ɔo o tisenkri, kennau kɛwɔ́a ɲwɔ́a, kɛ faari faari kɛ hati bɔkɛbɔkɛ. Oniti ba we, a kpenni ti kuteɲku yaɲɔ.
